

**Brussel, 26 februari 2018
(OR. en)**

6280/18

COEST 37

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.:	26 februari 2018
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	6279/18 COEST 36
Betreft:	BETREKKINGEN MET DE REPUBLIEK MOLDAVIË – Conclusies van de Raad

Voor de delegaties gaan in bijlage dezes de conclusies van de Raad over de Republiek Moldavië, die de Raad (Buitenlandse Zaken) op 26 februari 2018 heeft aangenomen.

CONCLUSIES VAN DE RAAD OVER DE REPUBLIEK MOLDAVIË

Raad Buitenlandse Zaken, 26 februari 2018

1. De Raad herhaalt vastbesloten te zijn de politieke associatie en de economische integratie tussen de Europese Unie en de Republiek Moldavië te versterken door nauw samen te werken op basis van de associatieovereenkomst die in juli 2016 in werking is getreden. De Europese Unie steunt onverminderd de vooruitgang met de hervormingen die nodig zijn om de burgers van de Republiek Moldavië te laten profiteren van de associatieovereenkomst - inclusief de diepe en brede vrijhandelsruimte.
2. Naar aanleiding van de conclusies van de Raad van februari 2016 hebben de autoriteiten van de Republiek Moldavië verscheidene wetgevingsinitiatieven in verband met de daarin genoemde prioritaire hervormingsgebieden aangenomen. Onder erkenning van de hervormingsmaatregelen die de Republiek Moldavië reeds heeft genomen, benadrukt de Raad dat het van cruciaal belang is dat de in 2016 ingezette hervormingen worden doorgevoerd. De Raad herinnert eraan dat de EU-steun aan de Republiek Moldavië aan strikte voorwaarden is gebonden en afhankelijk gesteld is van bevredigende vooruitgang met de hervormingen.
3. De Raad memoreert dat zijn inspanningen ter ondersteuning van de Republiek Moldavië een concrete verbetering van het leven van de burgers van de Republiek Moldavië beogen.
4. De Raad herinnert eraan dat structurele hervormingen essentieel zijn voor groei, werkgelegenheid en armoedebestrijding. De Raad verwacht dat de Republiek Moldavië het gehele hervormingsproces voortzet en verbetert volgens de in het kader van de associatieovereenkomst gemaakte afspraken. Hij brengt in herinnering dat de herziene associatieagenda, met de 13 kernprioriteiten voor hervormingsmaatregelen voor de periode 2017-2019, moet dienen als praktisch richtsnoer. De Europese Unie zal de coördinatie van en het toezicht op het hervormingsproces in de Republiek Moldavië verder verbeteren.

5. De Raad onderkent de constructieve bijdrage van de Republiek Moldavië aan de top van het Oostelijk Partnerschap van 24 november 2017 en moedigt de het land aan verder bij te dragen aan de verwezenlijking van de 20 concrete doelstellingen voor 2020.
6. De Raad wijst nogmaals op het belang van het respecteren van effectieve democratische mechanismen, waaronder een democratisch meerpartijstelsel, de rechtsstaat en de mensenrechten. De Raad is ingenomen met de aanneming van het actieplan voor het bestendigen van interetnische betrekkingen.
7. De Raad betreurt het dat de nieuwe kieswet niet ingaat op een aantal van de voornaamste aanbevelingen uit het gezamenlijk advies van de Commissie van Venetië van de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa/Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten. In het gezamenlijk advies werd onder meer gewezen op het gebrek aan consensus over de voorgestelde hervormingen en het risico dat meerderheidskandidaten bij verkiezingen kunnen worden beïnvloed door zakenmensen of andere actoren die hun eigen belangen nastreven. De gevolgen van het nieuwe kiesstelsel voor de democratie in het algemeen en het meerpartijstelsel in het bijzonder moeten tijdens het verkiezingsproces, inclusief tijdens de verkiezingscampagne, de dag van de verkiezingen en de periode daarna, grondig en nauwlettend worden gemonitord. Transparante, inclusieve en geloofwaardige verkiezingen op centraal en lokaal niveau zijn van cruciaal belang.
8. De Raad brengt tevens in herinnering dat alle openstaande aanbevelingen van de Commissie van Venetië van de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa/Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten, inclusief die in verband met de financiering van politieke partijen en van verkiezingscampagnes, moeten worden opgevolgd.
9. De Raad wijst er nogmaals op dat betere betrekkingen met de civiele samenleving van belang zijn voor het welslagen en de duurzaamheid van alle hervormingen. De Raad moedigt de autoriteiten van de Republiek Moldavië sterk aan de civiele samenleving bij het besluitvormingsproces te betrekken. De inclusieve betrokkenheid van de civiele samenleving is van cruciaal belang is voor een democratische, weerbare en welvarende staat.

10. Mediavrijheid en -pluriformiteit zijn noodzakelijke voorwaarden voor democratische samenlevingen. Als eerste stap om deze vrijheden te waarborgen verzoekt de Raad de Republiek Moldavië in dit verband werk te maken van de langverwachte algehele hervorming van de wet audiovisuele media die de transparantie en de concurrentie in deze sector ten goede zou komen, teneinde de concentratie van media-eigendom aan te pakken, de vrijheid en de pluriformiteit van de media te garanderen, een ondernemingsklimaat te scheppen dat bevorderlijk is voor de activiteiten van onafhankelijke media, en burgers kwalitatief hoogstaande informatie te bieden. Wat de recente wijzigingen van de wet audiovisuele media betreft, onderkent de Europese Unie dat desinformatie en propaganda aanzienlijke negatieve effecten kunnen hebben, maar wijst hij er tevens op dat de vastgestelde maatregelen noodzakelijk, proportioneel en in overeenstemming met de toepasselijke bepalingen van het internationaal recht moeten zijn om de mediavrijheid niet te beknotten en de toegang tot informatie niet te belemmeren.
11. De Raad is ingenomen met de doeltreffende uitvoering van de visumvrije regeling voor korte verblijven en benadrukt daarbij de ruimere mogelijkheden voor interpersoonlijke contacten sinds de inwerkingtreding ervan. In dit verband verzoekt de hij de Republiek Moldavië het nodige te blijven doen om de benchmarks voor visumliberalisering voortdurend na te leven en zijn burgers te informeren over de rechten en plichten in verband met visumvrij reizen. Onder verwijzing naar het eerste verslag van de Commissie in het kader van het visumopschortingsmechanisme van december 2017 herinnert de Raad eraan dat speciale aandacht moet worden besteed aan de voortdurende naleving van de benchmarks inzake corruptiebestrijding en witwaspraktijken door onmiddellijke maatregelen te treffen.
12. De Raad is ervan overtuigd dat er dringend hernieuwde inspanningen nodig zijn met het oog op een slagvaardigere corruptiebestrijding met tastbare resultaten, die tevens vergezeld moet gaan van een grondige hervorming van de rechterlijke macht, met inbegrip van het openbaar ministerie. Een goed functionerend, onafhankelijk, onpartijdig, transparant en verantwoordingsplichtig gerechtelijk apparaat, controleerbare resultaten inzake veroordelingen voor corruptie (met name corruptie op hoog niveau) en de eerbiediging van de rechtsstaat zijn van cruciaal belang om het vertrouwen van de burgers van de Republiek Moldavië in het staatsbestel te herstellen.

13. Tegen deze achtergrond wijst de Raad erop dat ervoor moet worden gezorgd dat de rechtshandavingsinstanties en de rechterlijke macht onpartijdig functioneren, en uit hij zijn bezorgdheid over de vervolging van een aantal advocaten, rechters en politieke tegenstanders. De Raad herinnert eraan dat selectief gebruik van rechtshandhaving en selectieve justitie de rechtsstaat en de eerbiediging van en het vertrouwen van de burgers in het rechtsstelsel ondermijnen.
14. De Raad verzoekt de autoriteiten van de Republiek Moldavië nogmaals te zorgen voor een grondige, onpartijdige en vergaande opsporing en vervolging van de in 2014 aan het licht gekomen gevallen van enorme bankfraude, teneinde de wederrechtelijk verkregen tegoeden terug te vorderen en alle verantwoordelijken, ongeacht hun politieke overtuiging, voor de rechter te brengen. De Raad is ingenomen met de publicatie van een samenvatting van het tweede Kroll-verslag in december 2017, maar blijft er bij de autoriteiten op aandringen dat zij de onderzoeken voeren en doorgaan met de vervolging van iedereen die bij de enorme frauduleuze onderneming betrokken zijn, met volledige eerbiediging van de rechtsstaat.
15. De Raad is ingenomen met de recente benoemingen bij corruptiebestrijdingsinstellingen, alsmede met de aanneming van een antiwitwaswet die ten doel heeft de wetgeving in overeenstemming met de huidige EU-normen te brengen. Met betrekking tot de lopende hervormingen zal het van cruciaal belang zijn ervoor te zorgen dat de antiwitwaswetgeving wordt uitgevoerd en de operationele capaciteit van de corruptiebestrijdingsinstanties verder wordt opgevoerd, een goed functionerend en doeltreffend mechanisme voor de bevrozing, de inbeslagneming, het beheer en de terugvordering van tegoeden op te zetten, spoedig voor een goed functionerend systeem voor de aangifte en de controle van vermogen te zorgen, en de onafhankelijkheid van de corruptiebestrijdingsinstellingen te verankeren door deze voor ongepaste beïnvloeding te behoeden. De Raad herinnert tevens aan het belang van de spoedige instelling van een autonoom bureau dat belast is met de voorkoming en bestrijding van witwaspraktijken, en met de ontwikkeling en goedkeuring van mechanismen voor het bestraffen van schendingen van de antiwitwasregeling, en het opsporen en bevriezen van de verdachte transacties.

16. De Raad herinnert aan het belang van het verder hervormen van het openbaar bestuur met het oog op een betere dienstverlening aan de burgers.
17. De Raad is ingenomen met de hervormingen die moeten zorgen voor macro-economische en financiële stabiliteit en voor het herstel van de geloofwaardigheid bij internationale donoren, met name op het gebied van corporate governance in de financiële sector, ter versterking van de onafhankelijkheid en de toezichtbevoegdheden van de nationale bank. Deze hervormingen hebben bijgedragen tot het herstel van de economische en financiële stabiliteit en zijn essentieel geweest voor de sluiting en succesvolle uitvoering van een overeenkomst met het Internationaal Monetair Fonds. De Raad moedigt de Republiek Moldavië aan verdere hervormingen door te voeren om de vele resterende problemen aan te pakken, waaronder met name zwakke governance, politisering van staatsinstellingen, systemische corruptie, de noodzaak het ondernemingsklimaat te verbeteren en daardoor de economische groei te bevorderen.
18. De Raad is ingenomen met de ondertekening van het memorandum van overeenstemming, de leningsovereenkomst en de subsidieovereenkomst inzake macrofinanciële bijstand in november 2017 en de ratificatie ervan door het parlement van de Republiek Moldavië in december 2017.
19. De Raad herinnert eraan dat iedere betaling uit hoofde van het programma voor macrofinanciële bijstand afhankelijk zal zijn van de uitvoering van de in het memorandum van overeenstemming opgenomen beleidsmaatregelen en de naleving van politieke voorwaarden.
20. De Raad benadrukt dat het van belang is stappen te ondernemen om een gelijk speelveld voor bedrijven te creëren met het oog op een aantrekkelijk en stabiel investeringsklimaat, en om de transparantie en de investeringsvoorwaarden te verbeteren met behoud van adequate controles en sancties voor degenen die op deze gebieden overtredingen begaan. De Raad merkt op dat er meer moet worden gedaan om het ondernemingsklimaat te verbeteren en meer buitenlandse directe investeringen aan te trekken.

21. De Raad verwacht dat de Republiek Moldavië haar hervormingsinspanningen in verband met de invoering en handhaving van de diepe en brede vrijhandelsruimte opvoert, onder meer door de operationele capaciteit en de onafhankelijkheid van de desbetreffende instellingen te versterken.
22. De Raad herinnert aan het belang van de effectieve handhaving van de bescherming van intellectuele-eigendomsrechten, met inbegrip van de bescherming van geografische aanduidingen, in de Republiek Moldavië, conform de in het kader van de associatie-overeenkomst gemaakte afspraken.
23. De Raad wijst nogmaals op het belang van het versterken van concurrentie en transparantie in de energiesector, onder meer door te ervoor te zorgen dat de energieregulator over de nodige institutionele en financiële capaciteit beschikt om de hervorming van de energiemarkt voort te zetten. De Raad pleit voor de volledige eerbiediging van het acquis van de Energie-gemeenschap, met name wat betreft tariefbepaling voor energiedistributie met waarborging van volledige kostendekking. De Raad vraagt de Republiek Moldavië de hervorming van de energiesector te voltooien in overeenstemming met het derde energiepakket van de EU, in het bijzonder wat betreft de ontvlechting van de transmissie- en distributieactiviteiten in de gas- en elektriciteitssectoren. De Raad pleit tevens voor een snellere uitvoering van interconnectie-projecten en onderstreept daarbij het belang ervan voor de energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening en -aanvoerroutes.
24. De EU herhaalt dat zij bereid is de Republiek Moldavië te blijven steunen op basis van concrete en bevredigende vooruitgang op alle hervormingsgebieden en afhankelijk van strikte voorwaarden. In dit verband herinnert de Raad aan het belang van de optimale benutting van lopende EU-bijstand om de doelstellingen van de associatieovereenkomst, met inbegrip van de diepe en brede vrijhandelsruimte, te helpen verwezenlijken en de levensomstandigheden van de burgers van de Republiek Moldavië op een zichtbare en wezenlijke manier te verbeteren. De nakoming van de met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gemaakte afspraken, aanzienlijke vooruitgang met corruptiebestrijding en met de hervorming van de justitiële sector, het naleven van de democratische beginselen en de eerbiediging van de mensenrechten zullen van essentieel belang zijn voor de betaling van de nog uitstaande bedragen in het kader van de sectorale begrotingssteun. De Raad herinnert er tevens aan dat het van belang is maatregelen te nemen naar aanleiding van het verslag van de Rekenkamer van september 2016 over de EU-steun aan de Republiek Moldavië, en de donorcoördinatie met de regering van de Republiek Moldavië te versterken in het kader van de gezamenlijke programmering.

25. De Raad memoreert ook het belang van het opvoeren van de gezamenlijke inspanningen op het gebied van doeltreffende strategische communicatie over de verwezenlijkte hervormingen en over hun concrete voordelen voor burgers, het bevorderen van de zichtbaarheid van de samenwerking tussen de EU en de Republiek Moldavië, evenals het aanpakken van desinformatie.
26. De Raad verheugt zich over de belangstelling van de Republiek Moldavië om de samenwerking met de EU op het gebied van veiligheid en defensie te intensiveren, alsmede over haar deelname aan door de EU geleide GVDB-missies en haar samenwerking in het kader van actie 18 van de gezamenlijke mededeling "Gezamenlijk kader voor de bestrijding van hybride bedreigingen".
27. De Raad is ingenomen met de bemoedigende vorderingen die zijn gemaakt in het kader van het 5+2-proces voor de oplossing van het Transnistrische conflict tijdens het Oostenrijkse voorzitterschap van de OVSE. Hij moedigt de Republiek Moldavië sterk aan deze inzet vol te houden tijdens het Italiaanse voorzitterschap van de OVSE en daarna, en onderstreept het belang van een tijdige uitvoering van reeds bereikte akkoorden. De Raad herinnert tevens aan het belang van vooruitgang met de uitvoering van de wet inzake de speciale juridische status van Gagaoezië en verzoekt Chisinau verder werk te maken van de lopende wetgevings-initiatieven.
